

BRÂNCUȘI

ANSAMBLUL MONUMENTAL DE LA TÂRGU JIU ÎN PERSPECTIVĂ ISTORICĂ

Expoziție prezentată în cadrul celebrărilor închinată celor 125 de ani de la nașterea sculptorului
TEATRUL NAȚIONAL BUCUREȘTI - MUZEUL DE ARTĂ CRAIOVA - MUZEUL DE ARTĂ TÂRGU JIU

Or, dacă experiența de reculegere spirituală și deșteptare la o conștiință nouă, dacă experiența comuniunii transcendente poate fi simbolizată de *Masa Tăcerii*, trecerea *Porții Sărutului* va constitui desigur intrarea inițiativă într-o altă lume, accesul esențial la realitatea superioară, totală, secretă, impenetrabilă, pasaj care de data aceasta se va săvârși nu pe planul conștiinței, nici al schimbării, ci pe planul ființei și întru ființă.

Ceea ce, prin *Masa Tăcerii*, se petrece la nivelul conștiinței, și prin *Poarta Sărutului* la nivelul ființei, *Coloana fără Sfârșit*, culminare a parcursului inițiativ de la Târgu Jiu, o va face la nivelul zborului galactic spre inima ascunsă a spațiului cosmic. Motiv pentru care *Coloana fără Sfârșit* e o coloană a Eternei Neînțarceri.

Coloana de la Târgu Jiu a fost ridicată sub imperativele riguroase a ceea ce Matila Ghyka numise polarizările Numărului de Aur, și să nu uităm că în concepția sa Numărul de Aur nu este în el însuși decât un "raccourci" al formei vii. Puterile de care dispune și cu care e în măsură să doteze ansamblurile pe care le comandă, sunt puteri ce definesc nu numai începutul și creșterea vitală, ci și, mai ales, puteri de suflu și de pulsație.

Cei care au contemplat *Coloana fără Sfârșit* pe timp de furtună, sau la orele de taină ale apusului, ori la primele licăriri ale zilei, sub cer încărcat, vor înțelege perfect de ce trebuie evocată identitatea vie, mișcarea vertiginoasă, de violentă pulsație magnetică, aeriană și gravitațională a *Coloanei fără Sfârșit* în inima cerului, a propriului ei cer și a propriului ei spațiu iradiant.

Ansamblul monumental și supra-arhitectural de la Târgu Jiu constituie culminarea carierei de mare creator de forme și de influențe spațiale a lui Constantin Brâncuși. Visul său vizionar, misterios, de o viață întreagă, vis care era acela al zborului cosmic, se împlinea cu acest ansamblu al cărui parcurs implica succesiv transformările și schimbările ontologice legate de trecerea de la *Masa Tăcerii* la *Poarta Sărutului*, și apoi la *Coloana fără Sfârșit*, și, prin aceasta, pe planul inițiativ, la misterul însuși al zborului, al înălțării.

Radu Varia. Din „Reflecții la *Masa Tăcerii*”, discurs pronunțat la Academia Română în 5 mai 1992

O SCHIȚĂ DE EXPOZIȚIE

Manifestarea de față își propune să readucă în atenția generală obligația noastră de a desăvârși capodopera lui Constantin Brâncuși, Ansamblul Monumental de la Târgu Jiu, care și azi este numai o realitate virtuală.

Proiectul Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși, definit cu un deceniu în urmă, aprobat de toate forurile locale și naționale competente, inclusiv de Comisia Națională a Monumentelor Istorice, încă din 28 iulie 1994, își păstrează în acest context întreaga actualitate.

Ea ne oferă privilegiul de a ne exprima gratitudinea față de toți cei care ne-au stat alături în efortul întreprins.

Aceasta este în același timp un omagiu adus arhitecților, inginerilor, competenței și devotamentului elitelor cercetării științifice românești, americane și suedeze care au colaborat la aprofundarea cunoașterii și la definirea unor soluții de valoare și de durată, ai căror simpli și fideli purtători de cuvânt am rămas.

Contribuția lor este, în continuare, la dispoziția națiunii române.

Dr. Radu Varia

Președintele Fondator
al Fundațiilor Internaționale
Constantin Brâncuși

COPERTA I:

Macheta Ansamblului Monumental Brâncuși, cu amenajarea râului Jiu și a parcurilor, degajarea circulației urbane, inclusiv trecerea în subteran a unor artere transversale și a căii ferate.

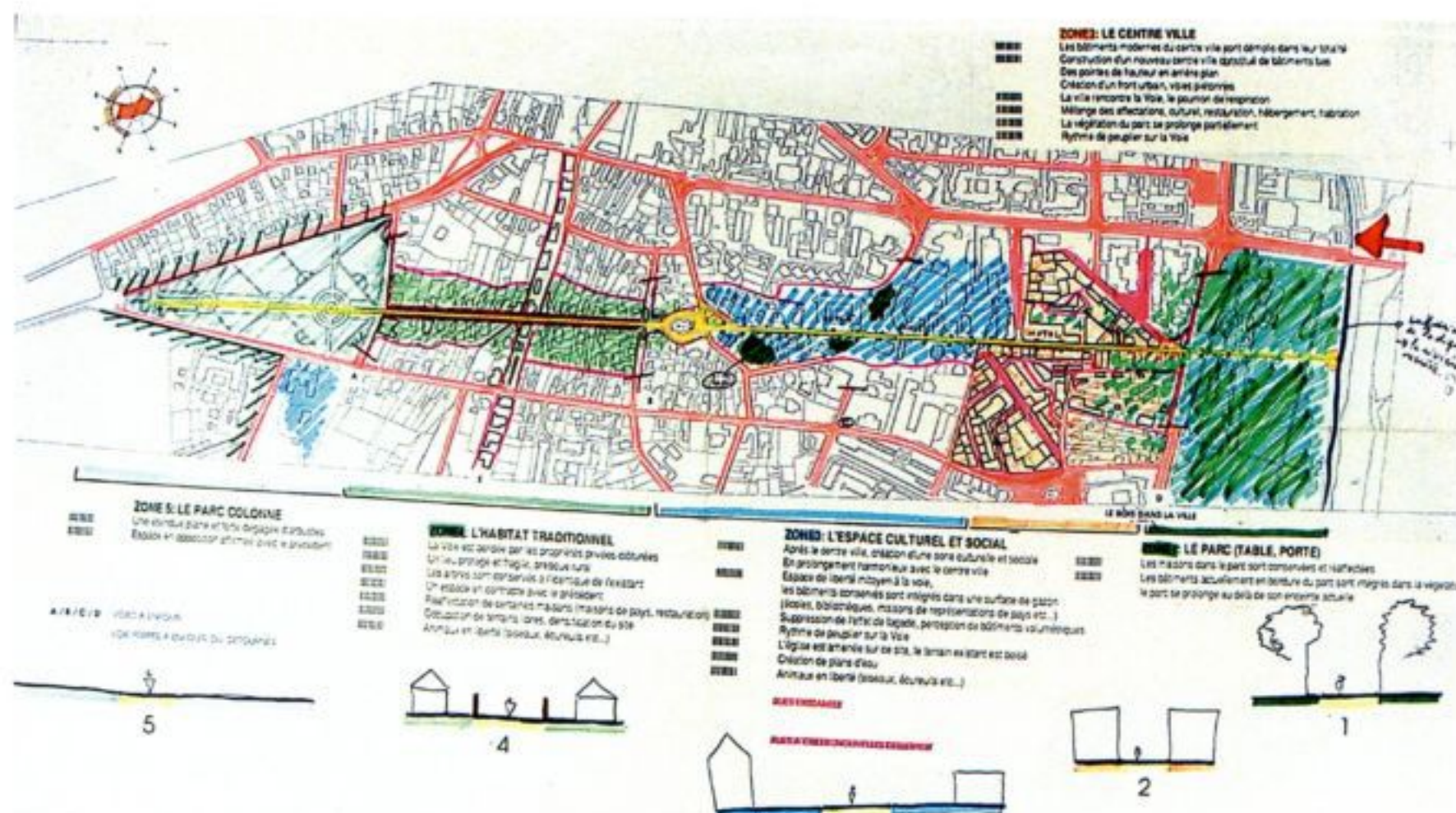
Proiect general: arhitect Bogdan Bogoescu, București, 1992

PAGINA 3

Proiectul general: arhitect Christophe Damian, Paris, 1992

FOTO: CHRISTIAN CRAMPONT: paginile 4, 5, 10 (sus), 11 (sus), 12 (stânga sus), 15, 20, 21

FOTO: SORIN RADU: Coperta I, paginile 3, 14 (imaginile din stânga), 22, 23;

PROIECTUL DE RESTAURARE, AMENAJARE, PUNERE ÎN VALOARE ȘI CONSERVARE A ANSAMBLULUI MONUMENTAL BRÂNCUȘI DE LA TÂRGU JIU

I. Preambul

a) Obiectul Proiectului este restaurarea, reamenajarea, punerea în valoare și conservarea uneia dintre ultimele mari opere sacre ale timpurilor moderne, Ansamblul Monumental creat de Constantin Brâncuși la Târgu Jiu în 1937-1938 în memoria tinerilor ce și-au dat viața pentru salvarea orașului în primul război mondial.

Ansamblul se compune din patru elemente fundamentale: *Masa Tăcerii*, *Poarta Sărutului* și *Coloana fără Sfârșit*, și din propriul său spațiu interior, definit de dimensiunile sale legitime și de raporturile semnificative dintre elemente.

În prezent:

- *Masa Tăcerii* și unele scaune sunt parțial deteriorate;

- În *Poarta Sărutului*, executată din travertin care se fărâmițează, s-au produs crăpături și s-a încrustat praful, alterând culoarea, iar restaurările de până acum au fost neadecvate;

- *Coloana fără Sfârșit* suferă de denaturări structurale și de coroziune;

- Calea ce leagă aceste trei opere este întreținută de diverse obstacole pe întregul ei parcurs de un kilometru și jumătate, ceea ce face ca Ansamblul să nu existe astăzi ca atare.

Proiectul se întemeiază pe cercetările expuse în cartea mea *Brâncuși* (Rizzoli, New York, 1986; Gallimard, NRF, Paris, 1989; New Art Seibu, Tokio, 1994) și pe efortul științific național și internațional inspirat și coordonat de Fundațiile noastre, începând din 1992.

b) Cadrul juridic

Situația actuală derivă din faptul că în cei peste cincizeci de ani de existență a Ansamblului nu a existat niciodată, până la inițiativa Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși, preocuparea de a-l declara zonă protejată, de interes public, asigurându-i prin lege intangibilitatea și impunând logica sa întregului mediu înconjurător.

Fundația Internațională Constantin Brâncuși, din București, aprobată prin Hotărârea Judecătorei sectorului 1 la 13 ianuarie 1992, și The Constantin Brancusi International Foundation, Inc., la New York, recunoscută de Guvernul Statelor Unite, în 1991, cu Filiala sa Română autorizată prin

Hotărarea Guvernului României nr. 281 din 26 mai 1992, organizații neguvernamentale, apolitice, fără scop lucrativ (non-profit) și recunoscute de utilitate publică, sunt la originea Proiectului de Lege susținut de Academia Română, de Ministerul Culturii, Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, precum și de alte ministere.

Proiectul de Lege redactat din inițiativa Fundațiilor, pe baza documentației întocmite de ele - așa cum reiese din Nota de Fundamentare a Guvernului și din documentele Parlamentului - a fost adoptat de Guvernul României, și apoi supus spre aprobare celor două camere, devenind prin votul acestora, Legea 127 din 1992. Legea a fost promulgată de Președintele României la 30 decembrie 1992 și publicată în Monitorul Oficial din 12 ianuarie 1993.

Cele două Fundații, independente una de alta, dar colaborând la realizarea scopului comun, având drept proiectant general societatea Altius Urban Management International Services, București, au fost constituite în temeiul mandatului exclusiv ce ne-a fost acordat la 18 și 19 noiembrie 1991 de către autoritățile locale din Târgu Jiu: Prefectura, Consiliul Județean, Consiliul Local, Primăria, Inspectoratul Cultural Teritorial. Fundațiile au fost de la început sprijinite de către Ministrul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, Ministrul Culturii și Primul Ministru al României.

Protocolul de aplicare a etapei a doua a Proiectului de restaurare, amenajare, punere în valoare și conservare a Ansamblului Monumental de la Târgu Jiu, semnat la 28 februarie 1994 cu Primăria Municipiului Târgu Jiu, Consiliul Local al Municipiului Târgu Jiu, Consiliul Județean Gorj și Prefectura Județului Gorj, a fost avizat favorabil de Ministerul Culturii la 2 martie 1994, cu nr. 402, și de Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, la aceeași dată, cu nr. 259.

La 28 iulie 1994, Proiectul a obținut avizul de principiu, fără obiecții, al Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, urmând ca în viitor să fie discutate etapele în curs de realizare.

Ca urmare a demersurilor noastre, Proiectul a fost inclus pe lista priorităților Uniunii Europene, care a încunostiințat în acest sens Guvernul României la 25 iulie 1994.

c) Misiunea Fundațiilor, descrisă în art. 3 din Hotărarea Guvernului României nr. 281 din 26 mai 1992 este aceea de restaurare, amenajare, punere în valoare și conservare a Ansamblului Monumental de la Târgu Jiu, în scopul de a aduce această operă la valoarea ei potențială, de a o introduce în circuitul mondial al valorilor, la nivelul prestigiului de care se

1992

bucură numele lui Brâncuși în sculptura modernă.

De aceea, prezentul Proiect își va fi atins scopul, în linii mari, odată cu:

1. Restaurarea celor trei opere care compun Ansamblul, și, mai ales, odată cu
2. Restaurarea Ansamblului în integritatea lui fizică și spirituală, deschizând, în sfârșit, pelerinului calea unei experiențe contemplative incomparabile.

Odată cu realizarea Proiectului va fi pe deplin revelată, în sfârșit, semnificația operei majore a lui Constantin Brâncuși.

"Numai la Târgu Jiu mi-am putut da seama de faptul că acest Ansamblu Monumental este unic, atât prin calitatea lui de operă de artă cât și prin semnificația lui spirituală", afirmă un vizitator care se întâmplă să fie un mare artist el însuși, Horia Damian. "Semnificația spirituală se revelează la Masa Tăcerii. Numai în contact cu ea se produce acea imersiune care conduce la percepția interioară. Numai prin acest act care se produce în preajma Mesei Tăcerii și a celor douăsprezece scaune care o înconjoară tot restul devine posibil. Numai miraculoasa iluminare de la Masa Tăcerii e în măsură să deschidă calea de la unu spre multiplu, cale care permite trecerea de la realitatea profundă la fenomenal, trecere reprezentată de Poarta Sărutului, simbol și mărturie a unei experiențe decisive, experiența dragostei, singura pe care se poate fonda tentația de a trăi, de a exista, în timp ce Coloana fără Sfârșit reprezintă, la rândul ei, împlinirea, "triumful", "apoteoza".

II. Planificarea acțiunilor

A. Obiective

a) Sculpturi

1. Restaurarea Mesei Tăcerii și a scaunelor (din piatră).
2. Restaurarea Porții Sărutului (din travertin).
3. Restaurarea Coloanei fără Sfârșit (din beton)

armat, oțel și fontă).

b) Ansamblu

1. Delimitarea zonei protejate, în aplicarea Legii 127 din 1992.

2. Înlăturarea parapetului de pe malul Jiului.

3. Rezolvarea problemelor de trafic urban, privind în special cele cinci străzi ce întretaie parcursul menit să unească cele trei sculpturi.

4. Reconstituirea pe parcursul Ansamblului a habitatului și peisajului tradițional.

5. Modificarea traseului căii ferate care intersectează parcursul Ansamblului.

6. Crearea unor centre culturale pentru studenți și cercetători români și străini.

7. Crearea unui muzeu Brâncuși.

8. Amenajarea parcului de la Târgu Jiu, a parcului *Coloanei* și a parcurii care le unește.

9. Iluminarea Ansamblului la nivelul experienței internaționale actuale.

B. Strategii

a) Stabilirea cadrului legal de desfășurare a activității Fundațiilor, așa cum s-a arătat la punctul 1.b.

b) Definirea și coordonarea activităților Fundațiilor pe planurile: științific, instituțional, economic, financiar și tehnic.

c) Stabilirea unei relații de colaborare cu Ministerul Culturii și Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, cu Academia Română, Politehnica din București, Ministerul Cercetării și Tehnologiei, ca și cu instituțiile românești de cercetare, ca: INCERC, INCERTRANS, ICEM, RENEL, Căile Ferate Române, Institutul Urbanproiect, Agenția pentru Protecția Mediului din Târgu Jiu, Ministerul Apărării Naționale, și cu alți specialiști români în diverse domenii: arhitecți, urbaniști, peisagiști, constructori, chimiști, metalurgiști, hidroenergeticieni, ca și cu alte autorități recunoscute în domeniul structurilor de rezistență.

d) Stabilirea colaborării cu institutele internaționale cele mai competente în știința restaurării sculpturilor în metal și în piatră, pentru aplicarea unor tehnologii necunoscute încă în România.

e) Mediatizarea Proiectului la scară națională și internațională.

III. Alocarea resurselor

a) Contribuțiile financiare de până acum aparțin Fundației The Constantin Brancusi International

1996

Foundation, care a subvenționat din fonduri proprii cea mai mare parte a activității desfășurate începând din 1992, permițând completarea progresivă a Proiectului pe baza studiilor efectuate între timp în toate domeniile menționate.

b) În etapele următoare, date fiind implicațiile considerabile ale realizării proiectului, Fundațiile vor angrena tot mai mult reprezentanții comunității locale și naționale, ai băncilor, precum și agenții economici din România. Acțiunea noastră ar trebui să aibă drept consecință regenerarea unei întregi regiuni prin revitalizarea unei mari opere de artă cu vocația de integrare în conștiința națională și universală. Colaborările externe, indispensabile pe planul tehnic, pe care și le-au asigurat Fundațiile noastre, sunt de cel mai înalt nivel.

IV. Evaluarea rezultatelor

a) Etapa I, cuprinzând cercetările și studiile care au inclus măsurări, analize diverse, elaborarea primelor machete, s-a încheiat în luna februarie 1994.

b) Etapa a II-a, cuprinzând extinderea cercetărilor și studiilor și trecerea la aplicarea proiectului, a început la 28 februarie 1994, odată cu semnarea Protocolului dintre Fundații și autoritățile locale și regionale din Târgu Jiu și județul Gorj.

c) Mediatizarea științifică, culturală și artistică a Proiectului a inclus ca puncte principale conferința președintelui Fundațiilor la Academia Română în mai 1992 despre semnificația operei lui Brâncuși, în special a Ansamblului de la Târgu Jiu, și enunțarea studiilor care urmau să fie efectuate. Conferința sa la Academia Română din noiembrie 1994 a prezentat concluziile studiilor întreprinse în 1991, 1992, 1993 și 1994 privind metodologia restaurării și amenajările urbanistice. Ambele conferințe au fost transmise în direct la posturile de radio naționale.

Conferințe similare au fost prezentate în diverse centre culturale și universitare ale lumii, la Getty Conservation Institute din Los Angeles, la Princeton University și la Waseda University din Tokio. Proiectul a fost prezentat în nenumărate ocazii la televiziunile din România și au fost publicate pe această temă nenumărate interviuri în țară și în străinătate.

V. Rezultatele acțiunilor și cercetărilor întreprinse de Fundații

A. 1 și 2. Pentru restaurarea *Mesei Tăcerii* și a scaunelor, ca și a *Porții Sărutului*, Fundația Internațională Constantin Brâncuși și-a asigurat concursul grupului Rhône-Poulenc din Franța, care produce siliconii și silicații Rhodorsil RC-70, Rocagil PU și BT2, Rhodorsil 11309 și RTV2, precum și hidrofugul H224, cu care a fost salvată, între altele, bazilica San Marco din Veneția în 1992.

3. La restaurarea *Coloanei fără Sfârșit* colaborarea noastră cu specialiștii români (INCERC, INCERTRANS, ICEM, Academia Română, Politehnica din București) datează din 1991. Pentru rezolvarea unor probleme care implică o superspecializare în știința restaurării, The Constantin Brancuși International Foundation, Inc., și-a asigurat colaborarea celor mai solicitați autorități din lume în acest domeniu, Getty Conservation Institute din Los Angeles și Swedish Corrosion Institute din Stockholm. Aceste instituții lucrează cu specialiștii noștri încă din 23 octombrie 1993, când a avut loc la București și la Târgu Jiu prima reuniune științifică a specialiștilor români și străini. Rezultatele cercetărilor din ultimii ani și concluziile reuniunii comune de la Târgu Jiu din 18 și 19 august 1994 stau la baza metodologiei de restaurare propuse.

Având un stâlp central din oțel și module din fontă cenușie, *Coloana* (29,33 m) a fost obiectul unei cumplite barbarii la începutul anilor 50, când s-a încercat răsturnarea acesteia, pe de o parte pentru a se debarasa de ea din motive "estetice", pe de altă parte pentru a reutiliza metalul astfel recuperat. S-a tras de *Coloană* mai întâi cu boii, apoi cu tractoarele, dar ea n-a putut fi răsturnată. Această operație a lăsat urme: *Coloana fără Sfârșit* e înclinată cu 21 cm și distorsionată dar - și mai grav - s-au creat spații între module. Apa a pătruns în interior, producând coroziunea, atât a stâlpului central din oțel, cât și a modulelor. În luna iulie 1991, în urma deschiderii unui orificiu practicat în anii '80 la baza *Coloanei*, au curs timp de 27 de minute peste 150 litri de apă cu rugină, golind, cu alte cuvinte, un sfert din capacitatea modulului.

Concluziile studiilor întreprinse, confruntate și cu planurile originale ale *Coloanei*, de care dispunem, sunt identice: nici o altă soluție nu poate asigura rezultate corespunzătoare, decât demontarea *Coloanei*, curățarea de rugină a interiorului modulelor, consolidarea, dacă e posibil, sau înlocuirea stâlpului central cu unul din oțel inoxidabil, aplicarea unui strat protector în interiorul modulelor și remontarea, după consolidarea fundației, - toate operațiile efectuându-se în parcul însuși al *Coloanei*, unde se va deschide șantierul. Rămâne problema metalizării exterioare a *Coloanei*, care va trebui să răspundă unor exigențe specifice: aderența la fontă și stabilitatea în timp a culorii, în condițiile atmosferice de la Târgu Jiu. Elaborarea tehnologiei necesare implică eforturi în cercetarea fundamentală. Testele pe metal sunt efectuate și analizate lunar la Târgu Jiu, București, Stockholm și Los Angeles.

B. 1. Planul urbanistic zonal și Regulamentul pentru zona protejată, elaborat de Urbanproiect, în colaborare cu Fundațiile noastre, a fost supus autorităților locale, Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, Ministerului Culturii, și a primit avizul favorabil, cu nr. 77, al Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului la 20 ianuarie 1995.

2. Una dintre situațiile cele mai dificile privește amenajarea râului Jiu, transformat în anii optzeci, în dreptul *Mesei Tăcerii*, în lac de acumulare pentru hidrocentrale. În ideea de a "proteja" opera lui Brâncuși, astfel compromisă, a fost ridicat între *Masa Tăcerii* și râu un "dig de protecție" din beton armat, pe o lungime de peste 200 m. Ansamblul era în acest fel separat de mediul său natural, iar simbologia sa cosmică, esențială la Brâncuși, anulată. Privind dinspre *Masa Tăcerii*, azi nu mai putem întrezări Carpații (ori muntele simbolizează permanența), iar apele Jiului nu mai pot fi văzute (ori apa este simbol de puritate și de viață). Primul nostru succes a fost ca, finanțând noile planuri de amenajare a Jiului, să fi obținut întreruperea imediată a acestor lucrări, cu o clipă înainte ca apele să fie eliberate din munți. Arhitecții și urbanistii de la Altius Urban Management International Services, Bogdan Bogoescu din București, ca și Christophe Damian, din Paris, au elaborat, împreună cu specialiștii Renel, planuri pentru eliminarea acestui parapet, permițând astfel reintegrarea Ansamblului în mediul său natural ales de Brâncuși. O discretă insulă de protecție ar urma să fie plasată în amonte.

3. Studiile efectuate de arhitecți și urbanisti, incluse și în planul întocmit de Urbanproiect, arată că dintre cele cinci străzi care traversează parcursul

brâncușian, cu un trafic neîntrerupt de căruțe, automobile, camioane și tractoare, trei ar trebui să capete altă orientare, iar altele două să devină subterane.

4. Habitatul tradițional din centrul orașului a fost distrus în anii 80. În locul vechilor case cu grădini, în armonie firească cu Ansamblul, au fost edificate două blocuri mastodontice care agresează opera lui Brâncuși, ceea ce impune revenirea la scara firească, pe măsură ce vor fi reunite mijloacele necesare. De unde și propunerea de relocare în condiții atrăgătoare pentru ele a familiilor care ocupă în prezent aceste blocuri, implicând construirea a circa patruzeci-cincizeci de vile pe malul drept al Jiului și în alte zone ale orașului, definite de arhitecți și urbanisti în colaborare cu autoritățile municipale.

Planurile de restaurare a trei clădiri monument istoric au fost finanțate și executate, prin grija Fundațiilor, în colaborare cu grupul de arhitecți Perfect S.A. din Târgu Jiu.

5. Traseul Ansamblului este întretăiat de o cale ferată. În urma studiilor solicitate și finanțate de Fundații, mai multe soluții au fost prezentate. Existau, în mare, două opțiuni: realizarea unui tunel subteran sau devierea cu 8 Km a căii ferate. Prima dintre soluții pare să fie aceea care se impune din studiile întreprinse de arhitecți și urbanisti, în colaborare cu autoritățile feroviare regionale din Craiova, cu Ministerul Transporturilor și cu Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului.

6. Proiectul prevede ca în ultima parte a parcurșului, anumite clădiri, dacă ar putea deveni disponibile, să fie afectate unor biblioteci și centre de cercetare a tuturor componentelor universului brâncușian, începând cu sculptura tradițională în lemn și arta cicladică; un centru cultural francez, deoarece în Franța Brâncuși a trăit cea mai mare parte a vieții sale; un centru cultural american, pentru că America a recunoscut atât de timpuriu geniul lui

Brâncuși și a creat gloria sa universală; un centru cultural tibetan pentru că maestrul spiritual al lui Brâncuși a fost Milarepa; un centru cultural egiptean, deoarece Brâncuși a recreat în modernitate limbajul sculptural și arhitectural al vechilor egipteni. Astfel, Ansamblul Monumental de la Târgu Jiu va polariza nu numai atenția iubitorilor de artă în general, ci va fi un loc de formare, de educare, de înțelegere lucidă și de contemplare unic în lume, situat în inima însăși a uneia dintre cele mai de seamă opere sacre ale timpurilor moderne.

7. Clădirea din apropierea *Coloanei*, folosită ca școală, ar trebui să fie redată, la momentul potrivit, funcțiunii ei anterioare de muzeu: muzeul genezei celor trei opere (începând în 1907) care compun Ansamblul, geneza Ansamblului ca atare (anii treizeci); starea sa actuală, mărturia proiectelor și a lucrărilor de restaurare întreprinse, în fine aspectul final al capodoperei brâncușiene, realizată ca Ansamblu în toată legitimitatea și splendoarea sa regăsite.

8. Printre urgențe se numără amenajarea parcului de la Jiu, amenajarea parcurșului care duce de la *Poarta Sărutului* la *Coloana fără Sfârșit*, precum și amenajarea vastului parc în care *Coloana* se ridică, la capătul parcurșului.

9. Pentru problemele de iluminare a Ansamblului, Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși au luat contact cu firma Philips, care a condus cu succes, în termeni artistici, economici și tehnici, proiecte similare, de exemplu iluminarea Turnului Eiffel din Paris.

10. Prin grija Fundațiilor au fost executate fotografii, releveuri, desfășurătorul întregului parcurș, toate informatizate, precum și fotografii aeriene, odată cu primul plan topografic detaliat, întocmit în colaborare cu Direcția Topografică Militară. O machetă la scara 1 : 500 și alta la scara 1 : 100 au fost create pentru a da o idee cât mai clară asupra Ansamblului Monumental al lui

Constantin Brâncuși, așa cum ar trebui să arate el în anii care vin. În paralel suntem pe cale de a crea imagini virtuale de sinteză, și un film utilizând același procedeu.

București, 1992-1994

Dr. Radu Varia
Președinte Fondator al
Fundațiilor Internaționale
Constantin Brâncuși

NOTE:

1. Acest text apare așa cum a fost redactat și prezentat în 1992-1994, activitatea Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși fiind și de atunci încoace dedicată cu aceeași fervoare împlinirii acestui proiect dedicat operei lui Constantin Brâncuși.

2. Înscrierea la OSIM în 1996 a Proiectului Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși, perfect legală, nu a avut alt scop decât marcarea diferenței dintre acest proiect și oricare altul care și-ar fi propus aceeași temă. Evident, înscrierea la OSIM nu oferea nici un drept asupra operei lui Brâncuși.

3. Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși își întemeiază activitatea pe mandatele și autorizațiile acordate, încă din 1991, de autoritățile locale și naționale și pe avizele Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice. Ele acționează în respectul Legii 127 din 1992, la originea căreia se află. Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși au

permis încă din 1993, colaborarea specialiștilor români cu cei de la Swedish Corrosion Institute și Getty Conservation Institute. Fundațiile s-au sprijinit începând din 1996 pe Programul Național *Restaurarea Coloanei Brâncuși* hotărât prin Ordinul Comun al Ministrului Cercetării și Tehnologiei și Ministrului Culturii.

4. Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși au angrenat din 23 mai 1996 în activitatea lor Fondul Mondial al Monumentelor din New York. Protocolul din 1997 al Ministerului Culturii, Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși și Fondului Mondial al Monumentelor anunța public la București o donație de 1,5 milioane \$, pentru restaurarea *Coloanei fără Sfârșit*.

5. Raportul UNESCO din mai 1998 nu impune o soluție anume, ci oferă doar o alternativă.

6. Împrumutul obținut de Guvernul României de la Banca Mondială în 1998 se bazează pe Proiectul Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși, așa cum recunosc documente oficiale ale Camerei Deputaților și Senatului. Acordul de împrumut, cu titlu de Lege, a fost încălcat pe tot parcursul anului 2000, Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși fiind împedicate să-și exercite obligația de "consultanță și supraveghere" prevăzută la art. 3.05.

7. După trei ani și jumătate de blocaj, proiectul tehnic în baza căruia au fost obținute fondurile pentru restaurarea *Coloanei fără Sfârșit*, a fost substituit cu un altul, elaborat de Uniunea Artiștilor Plastici. Lucrările asupra *Coloanei* au fost executate în noiembrie-decembrie 2000 de întreprinderea Turbomecanica.

28 iulie 1994. Comisia Națională a Monumentelor Istorice, prezidată de acad. Răzvan Theodorescu aprobă Proiectul General de restaurare, amenajare, punere în valoare și conservare a Ansamblului Monumental Brâncuși de la Târgu Jiu prezentat de Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși

DOCTEUR P. ATANASIU

PROFESOR - H
INSTITUT PASTEUR
TEL. 4841-82-66

28, RUE DU DOCTEUR ROUX
75024 PARIS CEDEX 18
7, Impasse de la
Fonderie aux Loups
91120 Palaiseau
Tél: 60-10-56-72

Dr. Radu Varia, istoric de artă
Președintele Fundației Internaționale
Constantin Brâncuși
28, rue Labrouste
75015 Paris

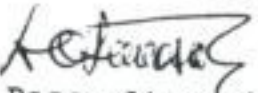
Paris, 21 noiembrie 1991

Dragă prietene,

În calitate de **executor testamentar** al lui
Constantin Brâncuși, recunosc **Fundația Inter-
națională Constantin Brâncuși**, al carei Preșe-
dinte fondator ești, drept **singura instituție
autorizată** să procedeze la restaurarea ansam-
blului monumental realizat de Brâncuși la
Târgu-Jiu.

Am certitudinea că această Fundație are de-
plina capacitate și competență pentru a res-
taura acest ansamblu în spiritul dorit de
Brâncuși.

Cu cele mai sincere urări de succes deplin,
primește, te rog, asigurarea considerațiunii
mele celei mai înalte.

Prof. Pascu Atanasiu

„COLOANA INFINITULUI“ în pericol de a se prăbuși

Lipsa banilor împiedică orice plan de salvare

Pentru salvarea Coloanei Infinitului au
fost avansate mai multe planuri de acți-
une și s-au făcut studii de specialitate. Pu-
nerea lor în aplicare se lovește de absen-
ța banilor. Nimeni nu a îndrăznit până
acum să investească într-o operă de artă,
evident, non-profitabilă.

Totuși, ceva trebuie făcut. Și asta înain-
te de a fi prea târziu.

VASILE MARINORU,
directorul Muzeului Județean Gorj
„Doar metalizarea nu rezolvă
problemele”

„Capacul de la partea superioară a Co-
loanei s-a fisurat, permițând apei să se in-
filtreze. Nu știu cum arată interiorul, dar
sunt semne că rugina se află într-o stare
foarte avansată. Anul trecut am practicat
un orificiu la baza Coloanei, din interio-
rul căreia s-au scurs 50-60 de litri de apă.
Nu cred că metalizarea Coloanei, în
starea actuală, ar rezolva problemele. A-
cestea sînt, în special, de axul de rezistență,
care e și înclinat, și tuginit”.

TONI MIHAIL GREBLĂ,
prefectul județului Gorj

„Ceva trebuie făcut. Urgent!”

„Coloana lui Brâncuși nu se află într-o
stare foarte bună, dar nici dezastruoasă.
Degradarea, dacă nu e stopată în timp,
riscă să devină catastrofală. Apa din in-
terior provine din condens sau datorită
neetanșeității perfecte a modulelor.

Fondurile noastre sînt mult, prea mult
pentru asemenea proiecte, dar dacă apar
sponsorii serioși, vom contribui și noi după
posibilitățile noastre. Prefectura va susține
orice inițiativă de salvare a Coloanei.
Ceva trebuie făcut. Urgent!”

ION BLENDEA,
șeful Secției Brâncuși din cadrul
Muzeului Județean Gorj
„Nu mai am curajul
de a mă apropia de Coloană”

„Dacă nu vom găsi sponsorizați, și asta e
mai urgent, atunci eu, personal, nu voi mai
avea curajul să mă apropie de Coloana
fără de șirșit. Încă nu am gânduri de si-
nicigaș”.

DUMITRU BRÂNCUȘI,
învățător, strănepotul lui
Constantin Brâncuși

„Să dea Dumnezeu să nu se întâmple
vrece nenorocire!”

„Nu știu care e starea exactă a Colo-
nei, dar dacă se întâmplă vrece nenorocire
(și mă gândesc la nepăsarea noastră față
de opera străbunicii mele) înseamnă că
sîntem un popor blestemat de Dumnezeu.
Să dea Dumnezeu să nu fie așa!”

P.S. Ne propunem să continuăm ocea-
tă anchetă în speranța că se va găsi o
soluție de salvare a capodoperei lui
Brâncuși.

EVENIMENTUL ZILEI

12 AUGUST 1992

Ministerul Culturii - Romania

Cabinetul Ministrului

Piața Presei Libere, 1
cod 74341 - București
Tel.: 17.26.52 / 17.29.06
17.60.10 / 1294
Fax: 59.47.88

Nr. 1976/11.07.1991

Nr. 53910 P. R.
Data 11.7.91

Doamnei Sale

Doamnei Radu Varia
Strada Braziliei 32
București

București, 11 Iulie 1991

Stimate doamnă Varia,

Doresc să confirm prin prezenta că Ministerul Culturii aprobă
înființarea **Fundației Internaționale Constantin Brâncuși**
pe care ați binevoit să o creați, și recunoaște utilitatea
publică a acestei instituții.

Cu sincere mulțumiri,

Al Dumeavoastră,

Andrei Pleșu
MINI

DA

Petre Roman
Prim Ministru
14.07.91

ROMANIA
MINISTERUL
CULTURII

Cabinetul Ministrului

București
Piața Presei Libere nr. 1
Telefon 17.60.10
Telex Nr. 832/19.03.1991
Data: București, luni, 18 martie 1991

Dr. Radu Varia
28, rue Labrouste
75015 Paris

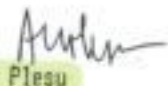
Dragă Doamnă Varia,

Aflu cu multă bucurie de interesul pe care-l mani-
festați pentru restaurarea ansamblului monumental Brâncuși de la
Târgu-Jiu, care se impune în acest moment ca o prioritate
națională, și de generoasa Dumeavoastră inițiativă de a
studia posibilitatea unei finanțări internaționale.

Cartea Dumeavoastră despre marele sculptor,
ca și succesul recentei expoziții pe care ați organizat-o la
New York, vă califică pe deplin pentru a duce la bun sfârșit
această misiune. De aceea, vă rog să preluați, cu depline
puteri, conducerea studiilor și a operațiilor privind
restaurarea acestei capodopere a artei universale, cu
titlul de Director coordonator al Proiectului de restaurare
al ansamblului monumental de la Târgu-Jiu.

Vă rog să vă sprijiniți cu încredere pe Comi-
sia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor
Istorice, pe autoritățile locale, și pe concursul Ministe-
rului Culturii.

Cu multă prietenie,

Andrei Pleșu
Ministrul Culturii

1) Fundația și realizarea acțiunii
2) creșterea statului a Guvernului

DA

13.04.91

STÂNGA

Masa Tăcerii și aleea scaunelor

DEASUPRA

Scaune deteriorate la tăierea, din inițiativă locală, a unor copaci în 1995

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TG.-JIU
nr. 15448/18.11.1991

INSPECTORATUL PENTRU
CULTURA AL JUDEȚULUI GORJ
nr. 687 / 18.11.1991

DOMNULUI

Dr. RADU VARIA, președintele Fundației Internaționale "C. Brâncuși"
28, Rue Labrouste
75015 Paris - FRANCE

Stimate Domnule Varia,

Urmărim cu multă atenție preocuparea Dv. și studiile pe care le întreprindeți în vederea restaurării Ansamblului Monumental Brâncuși de la Tg.-Jiu, care se impune din ce în ce mai mult o prioritate artistică națională și internațională.

Opera Dv. privitoare la marele sculptor, precum și prestigiul întregii Dv. activități, vă recomandă cu autoritate pentru a prelua integral și cu drepturi depline restaurarea și conservarea pe viitor a acestui ansamblu, ca și a întregului complex muzeal, în acord cu legile țării noastre.

Acest ansamblu nu aparține statului sau guvernului, ci este un bun cultural național, în prezent administrat de Primăria municipiului Tg.-Jiu.

De asemenea, aflînd de crearea Fundației Internaționale Constantin Brâncuși, de scopul pe care aceasta și l-a propus, precum și de faptul că Dv. sînteți fondatorul și președintele acestei instituții, vă rugăm a prelua întreaga acțiune privind restaurarea și conservarea ansamblului, sperînd să puteți realiza pe deplin programul educațional pe care și-l propune Fundația în legătură cu ansamblul Brâncuși de la Tg.-Jiu.

Autoritățile în drept, Inspectoratul cultural județean, primăria, vă vor acorda tot sprijinul în realizarea acestui proiect, urmînd între altele să asigure securitatea ansamblului, curățenia etc.

P
Caraliciova Mihăilescu Gheorghe

CONSILIER TERITORIAL SEF,
prof. Ion Sanda

PREFECTURA JUDEȚULUI GORJ,

Direct interesată în punerea în valoare a operei marelui Brâncuși, Prefectura județului Gorj va acorda sprijinul necesar realizării proiectului

PREFECT,
Ion Mihail Greblă

PREFECTURA JUDEȚULUI
G O R J

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
TIRGU-JIU

INSPECTORATUL DE
CULTURA AL JUDEȚULUI
G O R J

DOMNULUI Dr. RADU VARIA

28, Rue Labrouste
75015 PARIS
- F R A N C E -

Stimate Domnule Varia,

Mulțumindu-vă pentru scrisoarea Dv. de azi, 19.XI.1991, vă confirmăm că anexa la scrisoarea noastră de ieri 18.XI.1991 (nr. 15448-687) că:

1. Fundația Internațională Constantin Brâncuși își va exercita în mod direct toate activitățile propuse, și că
2. Fundația Internațională Constantin Brâncuși este singura organizație mandatată să conducă întregul proiect privind ansamblul monumental Constantin Brâncuși din Tg.-Jiu.

Cu cele mai sincere urări de succes,

PREFECT,
Ion Mihail Greblă

P. PRIMĂR,
Caraliciova Mihăilescu Gheorghe

INSPECTORATUL DE CULTURA
JUDEȚULUI GORJ,
Ion Sanda

DEASUPRA

Degradarea travertinului la *Poarta Sărutului* examinată de Dr. Neville Agnew de la Getty Conservation Institute în 1993

DREAPTA

Poarta Sărutului

FUNDAȚIA INTERNAȚIONALĂ CONSTANTIN BRÂNCUȘI
THE CONSTANTIN BRANCUSI INTERNATIONAL FOUNDATION

**Radu Varia pune *Coloana fără Sfârșit*
pe lista Fondului Mondial al Monumentelor**

La World Trade Center din New York a avut loc ceremonia cu prilejul căreia a fost anunțată oficial lista celor **100 de monumente cele mai importante din lume, care implică restaurarea imediată**. Lista este întocmită de World Monuments Fund (Fondul Mondial al Monumentelor), ca urmare a investigării a mii de monumente din lumea întreagă. *Coloana fără Sfârșit* de Constantin Brâncuși a fost inclusă pe această prestigioasă listă, în care este singura operă de artă din secolul 20, ca urmare a propunerii făcute de Dr. Radu Varia, președintele-fondator al Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși, prezent la ceremonie. Restaurarea *Coloanei fără Sfârșit*, ce va începe în câteva săptămâni la Târgu-Jiu, prin colaborarea Fundațiilor cu principalele institute de cercetări din țară, ca Incerc, Incertrans, Icem, Politehnica din București, sau din străinătate, ca Getty Conservation Institute și Swedish Corrosion Institute, va putea astfel beneficia și de asistența Fondului Mondial al Monumentelor, susținut de American Express. Copreședinții acestui program al Fondului Mondial al Monumentelor sunt Xavier Perez de Cuellar, fost Secretar General ONU, și fostul Secretar de Stat American Cyrus Vance.

New York, 23 mai 1996

STÂNGA

Coloana fără Sfârșit în 1970

DEASUPRA

Evacuarea a 150 de litri de apă cu rugină din modulul de la baza *Coloanei fără Sfârșit* în 1992

Ing. Ionel Preda (INCERC) măsurând cu firul cu plumb înclinarea *Coloanei fără Sfârșit* în 1996

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă
Str. Izvor nr. 2-4, Sect. 5, 70647 București
tel: (0)1.3143178; fax/tel: (0)1.3142913;
email: cp10@dias.vsat.ro

Nr. XVIII/10.02.99

Domnului Radu VARIA,

Președintele Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși

Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă a Camerei Deputaților v-a audiat, la solicitarea dvs., în ziua de 11 noiembrie 1998. Vă transmitem, alăturat, stenograma prezentării pe care ați făcut-o Comisiei, cu privire la activitățile Fundațiilor pe care le conduceți. Comisia noastră a apreciat contribuția Fundațiilor la activitățile de cercetare și finanțare a restaurării *Coloanei fără Sfârșit*, constatând că **parteneriatul Ministerului Culturii cu Banca Mondială - pentru finanțarea executării efective a lucrărilor de restaurare - se bazează pe existența proiectului Fundațiilor pe care le conduceți.** Totodată, Comisia a solicitat Ministerului Culturii să recunoască drepturile morale ale Fundațiilor, ca inițitoare și coordonatoare ale proiectului de restaurare a *Coloanei*.

PREȘEDINTE,
Gabriel TEPELEA

Parlamentul României

SENAT

Comisia pentru cultură,
artă și mijloace de informare în masă

Nr. XXI/132 - 15.02.1999

DOMNULUI RADU VARIA

PREȘEDINTELE FUNDATIILOR INTERNATIONALE
CONSTANTIN BRÂNCUȘI

Comisia pentru cultură, artă și mijloace de informare în masă a Senatului vă mulțumește pentru prezentarea foarte completă a activității Fundațiilor, făcută în fața comisiei la data de 11.11.1998.

Membrii comisiei au dat o înaltă apreciere faptului că ați fost inițiatorul activităților de cercetare și finanțare a restaurării *Coloanei fără sfârșit*, reușind să atrageți pentru acest proiect participarea celor mai prestigioase instituții specializate din lume (World Monuments Found, Getty Conservation Institute, Swedish Corrosion Institute etc.).

Finanțarea prin fonduri donate sau atrase de Fundațiile Internaționale Brâncuși, atât a studiilor pe baza cărora s-a aprobat intervenția pe monument, cât și a lucrărilor de dezasamblare și conservare a șantierului de restaurare, sperăm că o veți continua în parteneriat cu Ministerul Culturii și Banca Mondială, pentru finalizarea întregii lucrări.

În plus, numirea dumneavoastră personal, de către Ministerul Culturii, drept consultant oficial al proiectului este o recunoaștere binemeritată a rolului Fundațiilor pe care le-ați creat și sperăm să vă ofere ocazia de a contribui direct la adoptarea celor mai bune soluții.

Asigurându-vă de înalta noastră considerație, vă mulțumim încă o dată pentru efortul depus.

PREȘEDINTE,
Senator Eugen Vasiliu

MINISTERUL CULTURII - ROMANIA

Directia Generală a Patrimoniului Cultural Național
Direcția Monumentelor Istorice

Piața Presei Libere 1, Sector 1, 74141 București
Telefon: 4-01-2223215 | Fax: 4-01-2223215

N.I.: 1841

APROBAT
MINISTRUL CULTURII
Viorel MĂRGINEAN

Către CAPP - București

- Spre știință:
- Fundația Internațională C. Brâncuși
 - INCERTRANS - dir. gen. ing. Alexandru Pasnicu
 - ICEM - dir. gen. ing. Mureș Dolăndu
 - ISDM - Timișoara - dir. gen. Dorin Dehelean
 - ICPE - dir. dr. ing. Nicolae Vasile
 - INCERC - dir. gen. ing. Paul Popescu
 - ICTCM - dir. gen. ing. Gheorghe Prodan
 - UPB - prof. dr. ing. Nicolae Vasiliu
 - Inspectoratul de Cultură Gorj

Referință: Tema de proiectare a componentelor Coloanei fără Sfârșit - Tg. Jiu și Programul de Cercetare - expertizare proiecte și piese modul, sculptor Constantin Brâncuși

Tema de proiectare susmenționată, înregistrată la Ministerul Culturii - Direcția Monumentelor Istorice cu nr. 1871/17.07.1996, a fost analizată în Secretariatul Tehnic din 17.07.1996 și în Comisia Națională a Monumentelor Istorice din 18.07.1996.

Vă comunicăm:

AVIZ FAVORABIL cu condițiile:

- prezența membrilor Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (ce vor fi desemnați la anunțarea datei începerii lucrărilor) la desfășurarea primului modul și
- prezentarea rezultatelor cercetării spre avizare Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, în vederea stabilirii soluției de restaurare și consolidare.

Director General,
Dr. arh. Cristoiu MOISESCU

Director D.M.I.
Dr. arh. Voică Maria PUȘCAȘU

Inspector,
arh. Micaela ADRIAN

Ministerul Culturii - România

Piața Presei Libere 1 - cod 74341 - BUCUREȘTI Telefon 617.60.10
Telex 10620 MC ROM Nr. 2620/1993 Data 4.08.96

Directia Generală a Patrimoniului Cultural Național
Direcția Monumentelor Istorice

C. P. P. C. N.
REGISTRATURĂ
INDICARE / INSUSIRE
Nr. E. h. h. ... din 28.10.96

SE APROBĂ
MINISTRUL CULTURII
Grigore ZANC
DIRECTOR D.M.I.

BENEFICIAR: Fundația Internațională Constantin Brâncuși
The Constantin BRANCUSI International
Foundation
PROIECTANT: C.P.P.C.N.
str. Enăchiță Văcărescu nr.16

Inspectoratul pentru Cultură Gorj - str. Tudor Vladimirescu nr.54
Tg. Jiu
Oficiul Județean pentru Patrimoniul Cultural Național - Gorj

În legătură cu raportul privind dezasambarea modulelor superioare ale COLOANEI FĂRĂ SFÂRȘIT din Tg. Jiu

OBIECTIV: COLOANA FĂRĂ SFÂRȘIT din Tg. Jiu
FAZA DE PROIECTARE: Cercetare preliminară
PROIECTANT: C.P.P.C.N. proiectant general
BENEFICIAR: Fundațiile Constantin Brâncuși

Documentația cuprinde:

- a) piese scrise - raport privind dezasambarea modulelor superioare ale Coloanei fără Sfârșit din Târgu Jiu, efectuată la data de 14 septembrie 1996

2

Aprobarea Programului Național Restaurarea Coloanei fără Sfârșit la 5 august 1996: Radu Varia, Viorel Mărginean, Ministrul Culturii, Dr. Angela Voică, Director General, și Prof. Dr. Florin Tănăsescu, Secretar de Stat în Ministerul Cercetării și Tehnologiei Avizul Ministerului Culturii nr. 269-C din 25 iulie 1996 pentru începerea și dezasambarea modulelor Avizul Ministerului Culturii nr. 433-S din 26 septembrie 1996 pentru dezasambarea completă a modulelor Coloanei

- b) documentație fotografică - 23 fotografii prezentate în 13 planșe xerox.

Lucrările care se propun sunt:
Continuarea dezasambării tuturor modulelor în vederea cercetărilor, a structurii stâlpului interior, precum și pentru stabilirea soluțiilor de conservare, restaurare și consolidare.

Documentația a fost analizată în ședința Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice din data de 26 septembrie 1996 și se transmite:

AVIZ FAVORABIL

cu următoarele condiții:

- a) se instituie regim de protecție specială pe timpul executării lucrărilor (conform Legii 41/1995 art.17);
- b) se vor lua măsurile necesare ca pe timpul execuției lucrărilor, să fie evitate accidentele ce ar putea apărea ca urmare a declansării unui seism în acest timp;
- c) fiecare element component al Coloanei va fi cercetat, pentru fiecare vor fi propuse soluții de restaurare;
- d) în cazul în care pe timpul lucrărilor apar situații neprevăzute, se convoacă specialiști C.N.M.I. la fața locului pentru constatări, urmând ca ulterior propunerile să fie prezentate în ședința C.N.M.I.

DIRECTOR D.M.I.
SECRETAR C.N.M.I.

arh. Ana Maria ORĂȘANU

Signature

Signature
01.10.1996

ÎN STÂNGA

Plăci corodate din stâlpul central al *Coloanei fără Sfârșit* înlocuite în anul 2000, expuse în prezent la Muzeul de Artă din Târgu Jiu

DEASUPRA

Coroziunea la baza stâlpului central al *Coloanei fără Sfârșit* în 1996

PAGINA DIN DREAPTA

Coloana fără Sfârșit la începerea lucrărilor de dezasamblare, 14 septembrie 1996

Avizul Ministerului Culturii nr. 79-M din 20 mai 1997 pentru înlocuirea stâlpului central al *Coloanei fără Sfârșit* cu un stâlp nou din oțel inoxidabil și pentru remetalizarea modulelor cu bronz de aluminiu

ROMÂNIA

Ministerul Culturii
Ministère de la Culture

Direcția Monumentelor Istorice
Nr. 1156 / 04.06.97

C. P. P. C. N.
REGISTRATUKÁ
ENTRARE / IESIRE
Nr. 292, din 05.06.1997

SE APROBA,
MINISTRUL CULTURII

Ion CARAMITRU

Catre,

Centrul de Proiectare pentru Patrimoniul Cultural National
str. Ienachita Vacarescu, nr. 16, Bucuresti

Spre stiinta:

- Ministerul Cercetarii si Tehnologiei
- Fundatia Internationala "Constantin Brancusi"/ The Constantin Brancusi International Foundation, Inc
- Inspectoratul pentru Cultura al Judetului Gorj
- O.J.P.C.N. Gorj
- Primaria Tg. Jiu, jud. Gorj

AVIZ Nr. 79 / M/20.05.1997
privind restaurarea "Coloanei fara Sfarsit" de la Tg. Jiu

Obiectiv: Coloana fara Sfarsit din Ansamblul "Calea Eroilor" de la Tg. Jiu, realizat de Constantin Brancusi

Proiectant general: Centrul de Proiectare pentru Patrimoniul Cultural National Bucuresti

Colectiv de cercetare: ICEM, INCERC, ISIM, INCERTRANS, ICTCM, ICPE, CCPCN, UPB Bucuresti

Beneficiar: Ministerul Cercetarii si Tehnologiei

Faza: Expertiza tehnica (stalp, module, fundatie)

Documentatia inaintata la D.M.I.-M.C. cuprinde:

- a) piese scrise: memoriu, expertiza, variante de interventie, note de calcul si de santier;
- b) piese desenate: 10 planse

c) raport final dezasamblare si documentar fotografic:
50 foto color

Se propune:

- inlocuirea stalpului central existent din otel, cu unul nou din otel inoxidabil, avand aceleasi gabarite;
- curatarea si remedierea interiorului si exteriorului modulelor;
- tratament anticoroziv la interiorul modulelor;
- inlaturarea actualului strat de metalizare de la exteriorul modulelor si **remetalizare cu un strat din bronz de aluminiu**;
- protejarea exteriorului modulelor cu un lac acrilic incolor;
- realizarea unui sistem de fundare, prezentat in 2 categorii de interventii:

- a) prin consolidarea fundatiei existente - 3 variante
- b) prin inglobarea fundatiei existente intr-o noua fundatie, - 3 variante.

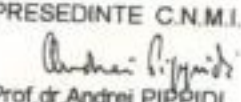
In ambele cazuri se va realiza o camera de monitorizare la baza stalpului, sub cota terenului.

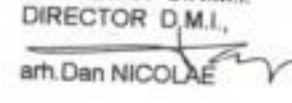
Documentatia a fost analizata in sedinta Secretariatului Tehnic al Comisiei Nationale a Monumentelor Istorice (C.N.M.I.) din 19.05.1997 si in plenum C.N.M.I. din 20.05.1997 si se acorda:

AVIZ FAVORABIL

cu urmatoarele conditii:

- **Se va inlocui stalpul central cu unul din otel inoxidabil.**
- Pentru sistemul de fundare se va adapta una dintre solutiile propuse, conform referatului presedintelui Sectiunii de Inginerie a C.N.M.I., anexat prezentului aviz.
- In colectivul de elaborare a proiectului tehnic de restaurare a modulelor, vor fi cooptati specialisti in restaurare metal, din cadrul laboratoarelor de restaurare ale muzeelor.
- Se vor prezenta spre avizare mostre de culoare, cu si fara lac incolor.

PRESEDINTE C.N.M.I.

Prof. dr. Andrei PIPPIDI

SECRETAR C.N.M.I.
DIRECTOR D.M.I.,

arh. Dan NICOLAE

Inspector,
arh. Laura IIE

W 78 / C
20.05.1997

FROM THE REPORT OF
THE WORLD MONUMENTS FUND
New York, October 10, 1996

Brancusi's *Endless Column*

The project for the dismantling, restoration and reassembly of the column is an enormous undertaking and every detail has been orchestrated by Radu Varia. As far as the restoration is concerned, there is no question that the best experts in Romania and the world have been employed in identifying the most appropriate solutions to the technical issues.

John Stubbs
Kirstin Sechler

WORLD MONUMENTS FUND

22 December 1997

Ion Caramitru, Minister of Culture
Ministry of Culture of Romania
Piata Presei Libere #1, sector 1
71341 Bucharesti ROMANIA

Dear Ion,

Thank you for your fax of 16 December regarding the recent UNESCO mission to Romania for assessment of conservation work on the *Endless Column*. We were glad that the UNESCO team had a positive response on the work done to date. Because the *Endless Column* is one of the World Monuments Fund's highest priority projects, the swift progress of its conservation and, more specifically, the treatment of the spine is of the greatest interest to us. The exact treatment for the spine obviously affects the overall project budget and our fundraising timetable.

We note with interest that Professor Croci in his 9 December 1997 letter to M. Bouchenaki favors the possibility of restoring the spine instead of replacing it with stainless steel. While this option has been the subject of numerous previous studies, our understanding of the professional consensus to date is at odds with Dr. Croci's conclusions.

You are aware that the dismantling procedure was recommended in independent on-site studies conducted by the Getty Conservation Institute (led by Dr. David Scott, Head of Museum Services) and the Swedish Corrosion Institute (Dr. Vladimir Kucera, principal investigator) in 1992-93, and these recommendations were subsequently approved by the Romanian National Commission for Historic Monuments (oversight by Dr. Gheorghe Sion) prior to implementation. During their initial investigations, the investigators suspected severe corrosion of the hollow steel spine, filled to a height of 5m with concrete; this problem, it was decided, could only be addressed after dismantling.

Two fundamental facts came to light after removal of the copper coated cast iron modules: 1.) the spine was irreversibly bent in the 1950s in a demolition attempt and now deviates from an absolute vertical by 7 degrees to the northeast, and 2.) water-activated rusting to the spine has reduced the average sectional plate thickness by 10-15%, thereby weakening it to 70% of its original load-bearing capacity. The goal of their studies, and the aim of the World Monuments Fund's conservation campaign, is to assure the longevity of the sculpture and restore its intended appearance.

TREATMENT RECOMMENDATIONS FOR THE BRANCUSI MONUMENTAL ENSEMBLE

REPORT OF TECHNICAL SYMPOSIUM
TARGU JIU AND BUCHAREST

JUNE 2-4, 1999

1. ACKNOWLEDGMENTS

Since the early 1990's scores of people have helped in countless ways in the effort to preserve and display the Brancusi Monumental Ensemble in Targu Jiu, Romania. Credit must first be given to Romanian art historian Radu Varia for his early interest in restoring the *Endless Column*, and who has led the way in raising awareness of the plight of the deteriorated Column structure and in analyzing the conservation problems facing the entire *Endless Column* ensemble. In effect Dr. Varia mobilized Phase I of the overall conservation project, which included partially dismantling the structure, documenting its condition, and making provisional plans for its restoration. Under Mr. Varia's aegis a battery of specialists from various Romanian institutions contributed valuable time in working on the project. Key institutions which participated have included: FICB, CFPCN, ICEM, ISIM, INCERTRANS, ICPE, ICTCM, INCERC, ICPEAR and UPB. In the early 1990's the project also benefited from the valuable input of the Swedish Corrosion Institute and the Getty Conservation Institute.

World Monuments Fund
World Bank
Romanian Ministry of Culture
Constantin Brancusi International Foundations

New York
September 1999

We share with Dr. Croci an abiding desire to preserve the maximum amount of original material wherever feasible in conservation projects of this kind. This, of course, is a major tenet in the field of architectural conservation and is recognized throughout the world. In the case of the *Endless Column*, however, a number of special considerations arise from our point of view:

- 1.) Will the deformation (bend) of the spine be maintained?
- 2.) If not, exactly how would the deformation be corrected?
- 3.) Are the additional costs associated with repairing the spine proportional to the benefits of retaining the original material?

While we agree that there are probably a variety of ways to restore the structural integrity of the original spine, we are skeptical about straightening the present spine to its original vertical position.

Meanwhile we would like to point out that fund raising in the private sector is an arduous and delicate process. It is relatively difficult to convince potential donors to provide funding for invisible aspects of the sculpture if more economical approaches exist which do not impact the final external appearance of the art work. If, as Dr. Croci's letter suggests, the repair of the original spine is significantly more costly than its replacement, the decision to retain it might negatively affect the success and timing of our fund raising campaign. In any case, we believe the team of technical advisors who have guided the project this far should be entrusted with the final decision regarding the treatment of the spine.

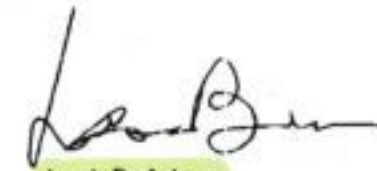
As always, we are extremely honored to be working with the Ministry of Culture on the restoration of the *Endless Column*. We have the utmost respect for Dr. Croci's professional opinion and look forward to reviewing the analysis which led to his conclusions regarding the spine and to the solutions he has to offer.

Best wishes for the new year.

Sincerely yours,

John H. Stubbs
Vice President

Laurie Bockelman
Vice President

cc: Maria Berza, Yvette Fulcoas, Radu Varia, M. Bouchenaki

CONCLUZIILE RAPORTULUI UNESCO (1998)

Cinci puncte merită să fie subliniate pentru a rezuma concluziile expertizei:

1. Studiile realizate până în prezent de institutele românești angajate în cercetările legate de restaurarea *Coloanei* arată importantul efort depus și revelează remarcabila atenție și competență a specialiștilor care s-au ocupat de aceste probleme.

2. Dezasamblarea modulelor, realizată în 1996, era absolut necesară pentru salvarea monumentului. Inspectarea directă a stâlpului central, care altfel n-ar fi putut fi efectuată, s-a dovedit indispensabilă pentru evaluarea stării tehnice și stabilirea soluțiilor de restaurare.

3. Metalizarea trebuie refăcută. Protocolul tehnic propus de Institutul Român de Sudură, ca și posibilitatea de a lucra în atelier, și nu *in situ* cum s-a procedat la cele două restaurări anterioare, va fi în măsură să asigure o mai mare durabilitate a metalizării. Utilizarea tehnicilor moderne nu exclude voința de a rămâne foarte aproape de preocupările estetice ale artistului.

Aceste considerente având o incidență importantă asupra colorii metalizării și mai ales asupra calității suprafeței, implică discuții prealabile cu specialiștii în opera lui Brâncuși, cu istorici de artă și conservatori.

4. Soluția propusă de experții români (soluția "C", înlocuirea stâlpului central) este ireproșabilă

UNESCO

Mission à Bucarest et Tirgu Jiu
(Roumanie)

RAPPORT TECHNIQUE SUR LA "COLONNE
SANS FIN" DE CONSTANTIN BRANCUȘI

din punct de vedere tehnic, și poate fi discutată din punctul de vedere al caracterului istoric și al autenticității operei, pentru a nu suscita critici din partea conservatorilor și istoricilor de artă, dacă ținem seama de intenția autorităților române de a cere înscrierea *Coloanei* pe Lista Patrimoniului Mondial stabilită de UNESCO.

5. Alternativa sugerată de misiunea UNESCO (soluția "D") poate conduce la aceleași rezultate tehnice ca soluția "C", prezervând în același timp și alte valori, ca istoria și autenticitatea; această soluție antrenează totuși costuri mai mari și un timp de execuție mai îndelungat, care se vor putea stabili cu certitudine numai după demontarea și inspectarea stâlpului central (care trebuie realizată în orice caz).

Alegerea între cele două soluții revine desigur autorităților române; sarcina misiunii UNESCO este doar aceea de a aduce o contribuție de idei permițând alegerile cele mai adecvate, luând în considerare aspecte diverse ale tehnicii, culturii și economiei.

NOTE:

La punctul 4 al Concluziilor: Soluția "A", prima examinată de specialiștii români, prevedea păstrarea ca atare a stâlpului central; Soluția "B" prevedea consolidarea acestuia. Soluția "C", înlocuirea sa.

La punctul 5: Soluția "D", implicând demontarea completă a stâlpului central, considerată de misiunea UNESCO drept obligatorie, nu a fost respectată.

PAGINA DIN STÂNGA

World Monuments Fund: "Proiectul de dezasamblare, restaurare și reasamblare a *Coloanei* este o enormă întreprindere în care fiecare detaliu este orchestrat de Radu Varia. În ceea ce privește restaurarea, nu există dubii că cei mai buni experți din România și din lume au fost angrenați în identificarea celor mai potrivite soluții pentru problemele tehnice." (1996)

World Monuments Fund: "În orice caz, noi considerăm că echipa de experți tehnici care a condus proiectul până acum trebuie să fie împuternicită să ia decizia finală cu privire la stâlpul central." (1997)

World Monuments Fund: "Meritul revine istoricului de artă român Radu Varia, primul care a ridicat problema analizării stării *Coloanei fără Sfarșit* și a restaurării acesteia, instituțiilor cheie: Fundațiile Internaționale Constantin Brâncuși, CPPCN, ICEM, ISIM, INCERTRANS, ICPE, ICTCM, INCERC, ICPEAR, Universitatea Politehnica București și valoroasei contribuții oferite de Swedish Corrosion Institute și de Getty Conservation Institute." (1999)

COMUNICAT DE PRESĂ

Ministerul Culturii, World Monuments Fund și Fundația Internațională Constantin Brâncuși București, România
anunță :

În perioada 26 octombrie - 1 noiembrie 1997, reprezentanți și specialiști de la World Monuments Fund, organizație internațională neguvernamentală și non-profit, dedicată protejării patrimoniului cultural din întreaga lume, cu sediul la New York, au fost prezenți la București și Târgu Jiu în legătură cu proiectul de restaurare a Coloanei fără Sfârșit a lui Constantin Brâncuși.

Vizita a avut două scopuri. În primul rând a fost analizată cercetarea științifică întreprinsă și etapele parcurse în lucrările efectuate de cele două institute de cercetare și de inginerie tehnologică, coordonate de către Ministerul Cercetării și Tehnologiei și de către Fundația Internațională Constantin Brâncuși. În al doilea rând au fost studiate termenele lucrărilor și bugetul necesar pentru completarea activităților de restaurare a Coloanei fără Sfârșit.

În cursul întâlnirilor și lucrărilor pe ateliere, organizate de-a-lungul întregii săptămâni, s-a subliniat meritul Fundației Internaționale Constantin Brâncuși de a fi adus proiectul de restaurare a Coloanei fără Sfârșit în atenția internațională, prin includerea sa pe lista monumentelor din lume aflate în cel mai mare pericol (World Monuments Watch) și prin a fi inițiat în 1990 proiectul de restaurare a capodoperei lui Brâncuși.

În următoarele etape de lucru pentru restaurarea Coloanei fără Sfârșit, World Monuments Fund își va asuma rolul de consilier în materie de procedură și de bugetare a lucrărilor, potrivit aprobărilor Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice.

În lunile următoare vor fi finalizate toate aspectele tehnice ale proiectului, prin analizarea și avizarea lor, așa cum s-a procedat și în trecut, de către Comisia Națională a Monumentelor Istorice, urmând să primească aprobarea finală de la Ministerul Culturii, autoritatea investită de statul român cu toate responsabilitățile de coordonare a restaurării și de valorificare a Ansamblului Monumental Brâncuși, bun de utilitate publică și de interes național.

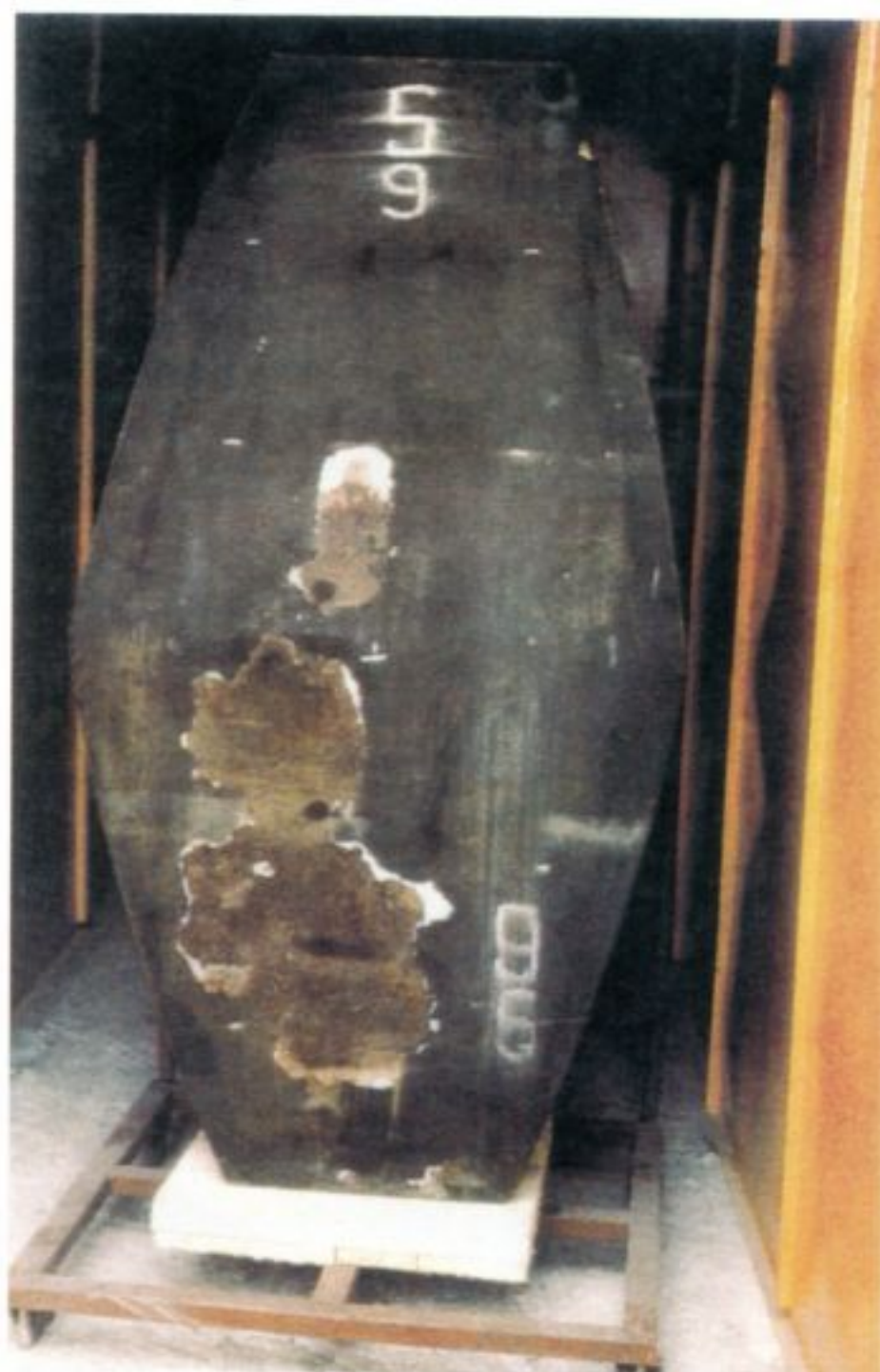
Pentru a-i asigura pe toți admiratorii operei lui Brâncuși că lucrările de restaurare nu vor compromite în nici un fel originalitatea capodoperei de la Târgu Jiu, Ministerul Culturii și Fundația Internațională Constantin Brâncuși vor asigura informarea periodică a mass - media și a publicului asupra tuturor soluțiilor și deciziilor privind lucrările de restaurare.

Ministerul Culturii, World Monuments Fund și Fundația Internațională Constantin Brâncuși folosesc această ocazie pentru a mulțumi tuturor experților români, specialiștilor de la Getty Conservation Institute și Swedish Corrosion Institute, cât și tuturor aceluia care au sprijinit și vor sprijini și în viitor acest efort internațional direcționat, menit să redea poporului român și lumii întregi una din marile creații ale artei contemporane.

Comunicat de presă al Ministerului Culturii, Fondului Mondial al Monumentelor și Fundațiilor Internaționale Constantin Brâncuși privind parteneriatul acestora în proiectul de restaurare, noiembrie 1997

Deteriorări majore ale metalizării

Vechi reparații prin sudare (modulul 16), constatate cu ocazia dezasamblării *Coloanei fără Sfârșit*

Deteriorări majore ale metalizării pe suprafețele modulelor, prezentate în raportul UNESCO, 1998

THE GETTY
MUSEUM RESEARCH
LABORATORY
1200 Getty Center Drive
Suite 700
Los Angeles, California 90049-1681
Phone 310 440 7325 Fax 310 440 7752

To whom it may concern

Concerning the present evaluation of the restoration proposals for the Infinite Column by Brancusi, Dr. Kucera of the Swedish Corrosion Institute and myself, Dr. Scott of the Getty Conservation Institute have spent some time in researching the conservation requirements of the sculpture.

(1) Regarding the corroded iron superstructure. I am of the opinion that the cracked concrete foundations and the rusting of the Column's iron core call for restoration of this essential support by a non-rusting stainless steel structure that will ensure the prolonged life of the work of art. The iron core only provides the essential support for the cast iron modules, which must, of course, be preserved at all costs, since it is these that give the sculpture its form and shape. **The iron support, having dismantled the sculpture, is now in a perfect situation for replacement and for the skilled erection of a new support for the work of art.**

(2) Regarding the thermally sprayed metallic finish. The brass finish provided has had a history of failures, since polished brass was never meant to be able to retain a golden colored surface outdoors for any extended period of time, and the artist clearly wanted to retain a golden finish to his important work of art. This golden finish can be kept for much longer by both maintenance of the sculpture, which is most important, but also by using a copper alloy that does not contain appreciable zinc content, since it is the zinc content that is a problem in the corrosion of this outer coating. The reason for this is that the brass will turn dark and tarnished-looking quite quickly, whilst the copper-aluminum or copper-aluminum-tin alloys that have been recommended by Dr. Kucera are performing much better than brass in our outdoor testing research, which was entirely set up to help with the restoration effort for the infinite column.

It would be inadvisable to retain the corroded iron support and it would not be advised to coat the sculpture once more with a brass coating that will only fail in two or three years to provide the kind of surface that Brancusi required. If there are any other questions concerning the views of the research workers that have been carrying out these studies, please do not hesitate to call me at the Getty Conservation Institute.

Sincerely,

Dr. David A. Scott
Senior Scientist Museum Research Laboratory

1200 Getty Center Drive, Suite 700, Los Angeles, California 90049-1681 Phone 310 440 7325 Fax 310 440 7752

June 2, 1999

January 19, 2000

Dr. Radu Vania
FAX: 011-331-4532-8577

Dear Dr. Vania,

I have read through the report issued by your Romanian colleagues, in particular the thorough technical inspection carried out by Prof. Patrut, Prof. Manlu, and Prof. Raduica. Their careful evaluation of the tensile strength of the column, coupled with the deficiency in the butt welds resulting in a tensile strength estimated at 119N/mm² suggests that the central spine, whilst well-built, is not up to modern engineering calculations for the continued safety of the restored column.

The Universitatea Tehnica de Constructii, Bucharest, expertise proves clearly that the dismantling of the central spine of the Infinite Column is absolutely necessary, as requested by the 1998 UNESCO report as well, and the only reasonable and safe solution for the monument is the replacement of the existing central spine. This expertise strongly confirms our recommendation of July 2, 1999.

The repair and metallisation of the modules should be carried out only by people who are highly qualified and who have already performed such delicate work. The continuation of the testing of proofs of metallisation, on gray cast iron, is also necessary to establish the final colour, quality of the surface, brilliance and endurance, based on the 1994-1999 testings done in collaboration with the Swedish Corrosion Institute.

The logical conclusion from the work carried out by the Romanian engineers is that the central spine should be replaced with a new stainless steel core since this is not only more cost effective, but would appear to be necessary in order to safeguard the work of art for the future.

Sincerely,

Dr. David A. Scott
Senior Scientist Museum Research Laboratory

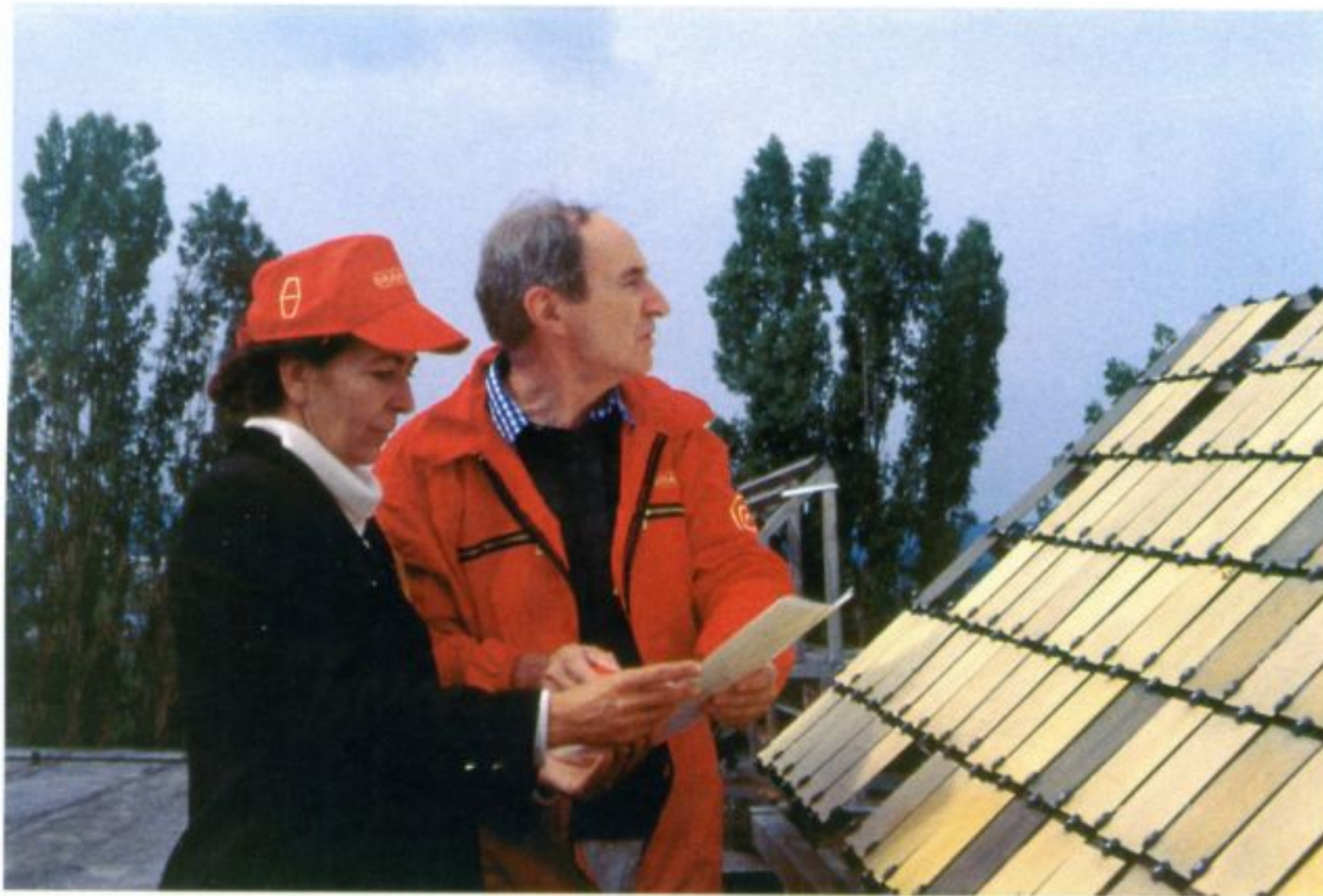
DAS/mrn

1200 Getty Center Drive, Suite 700, Los Angeles, California 90049-1681 Phone 310 440 7325 Fax 310 440 7752

Dr. David Scott: „Momentul e potrivit pentru înlocuirea stâlpului central cu unul nou. Ar fi nerecomandabilă păstrarea stâlpului existent, și nepotrivită metalizarea modulelor, încă odată, cu alamă.” (1999)

Dr. David Scott: „Concluzia logică a lucrărilor efectuate de inginerii români este că stâlpul central trebuie înlocuit cu unul nou din oțel inoxidabil, nu numai pentru a economisi fonduri, dar mai ales pentru siguranța operei în viitor.” (2000)

Prođuși de coroziune acumulați în interiorul modulelor (1996)

Dr. Vladimir Kucera de la Swedish Corrosion Institute și Maria Boeru de la Agenția pentru Mediu din Târgu Jiu instalând *in situ* probe de metalizare și lăcuire a modulelor (1996)

Dr. Vladimir Kucera: „Pe baza îndelungii mele experiențe în domeniul coroziunii, consider că înlocuirea stâlpului central din oțel carbon cu unul nou din oțel inoxidabil este cea mai bună soluție„ (2000)

 Korrosionsinstitutet
Swedish Corrosion Institute

Detur/Date
2000-01-25

Vår ref
VK 56 228

Dr Radu Varia
Constantin Brancusi International Foundations
Strada Brarilei 30
712211 Bucharest
ROUMANIA

Comments on the Technical expertise on the central metallic spine of the "Endless Column" prepared by the Construction Technical University, Bucharest

On January 20, 2000 the undersigned has been asked to comment on the above report issued by the Department of Metallic Structures of the Construction Technical University in Bucharest. The report was supplied in the full Romanian version and with an English synthesis.

The report deals with the question of measures which must be taken to secure a safe functioning of the central spine, which is essential for safeguarding of the Endless Column. The report, which takes into consideration several of the earlier reports on investigations performed by Romanian specialists and the UNESCO report of 1998 concentrates on the question of the mechanical strength of the carbon steel spine, taking, however, into account the corrosion damage on surfaces, which are at present available for inspection.

The analysis performed shows in a convincing way that the mechanical strength of the construction do not fulfil the dimensioning criteria required today and that the central spine is insecure and gives no warranties for supporting the Endless Column under the possible expected wind velocities.

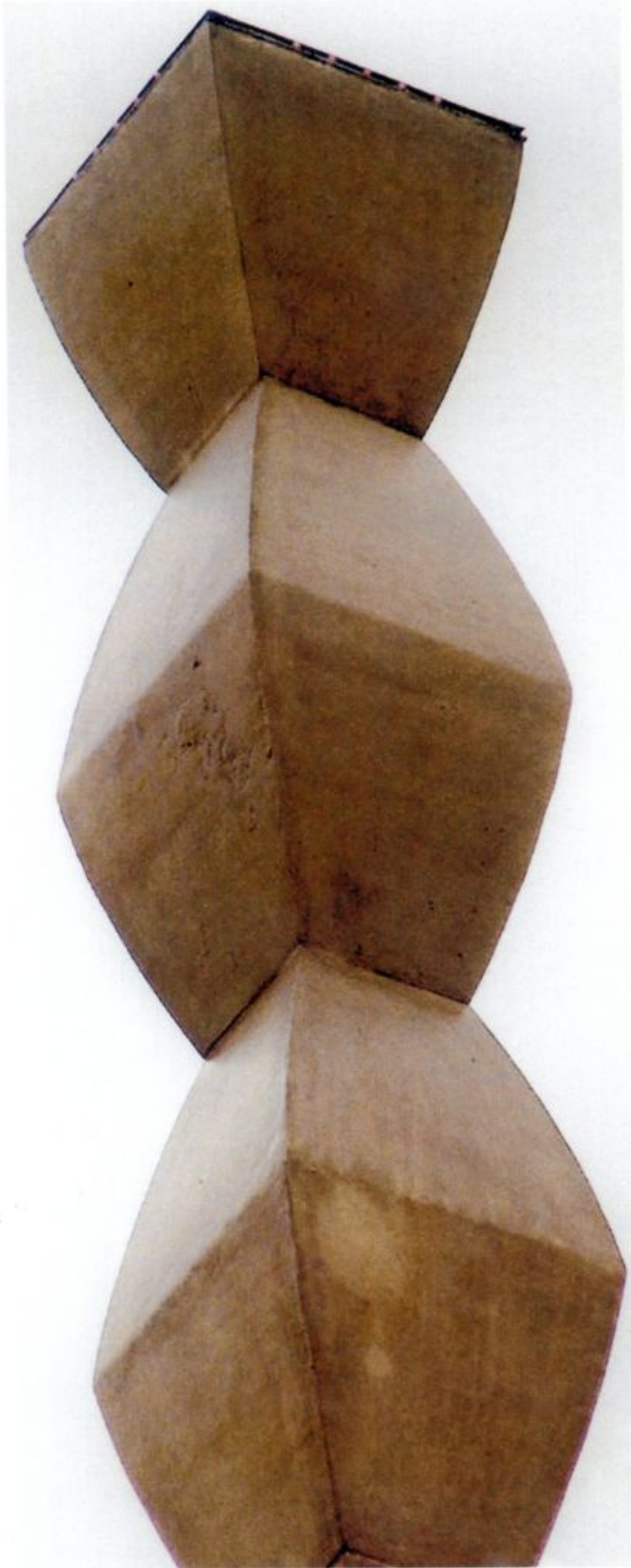
My conclusion, which in principle coincide with the present report, is that the mechanical strength of the central spine must be improved. An absolute necessary condition is the dismantling of the present central spine. This will give the possibility to inspect the status of surfaces which are at present not available for examination. This will also enable a final judgement if a restoration and improvement of the mechanical strength is practical.

On the basis of my long experience in the field of corrosion I consider already at this stage the replacement of the central spine of carbon steel by a new construction of stainless steel as the best solution. This would guarantee a lifetime in the order of hundreds of years without the regular maintenance and inspections that would be necessary with a restored spine. Moreover a stainless construction will probably also be the most effective solution.

Yours sincerely

Swedish Corrosion Institute

Dr. Vladimir Kucera
Dep. General Manager

PAGINA DIN STÂNGA

Partea superioară a *Coloanei fără Sfârșit* la șase săptămâni după reasamblare, în februarie 2001

Detalii de metalizare

DEASUPRA

Modul al *Coloanei fără Sfârșit* la șase săptămâni după reasamblare, în februarie 2001